

Strategisch Plan Universiteitsbibliotheek Utrecht 2018–2020

Inhoud

Voorwoord 3

Inleiding 4

Open science 6

Library as a place 8

Collections 10

Learning 12

Community 14

Budget 16

Colofon 18

Voorwoord

In dit strategisch plan stelt de Universiteitsbibliotheek Utrecht doelen voor 2020, in aansluiting op de resultaten van de planperiode 2015-2017. Het strategisch plan van de universiteit dat in 2016 verscheen vormt de basis voor de strategie die de bibliotheek zal voeren.

Dit strategisch plan 2018-2020 kwam tot stand in een iteratief proces dat startte in de lente van 2017. Om van een vruchtbare initiële inventarisatie, die binnen de bibliotheek werd gehouden, te komen tot het plan zoals u dit nu voor u heeft waren verschillende ronden nodig. In deze ronden gaven medewerkers van de bibliotheek, partners binnen de universiteit en, in sommige gevallen, externe partners input voor het ontwikkelen van de bibliotheekdiensten op weg naar 2020. Het daaruit voortgekomen plan is besproken met het College van Bestuur en de verschillende faculteitsbesturen. In december 2017 heeft de Dienstraat van de bibliotheek formeel ingestemd met het plan.

Ik wil mijn dankbaarheid betuigen aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de nieuwe strategie voor de bibliotheek. Aan alle collega's, partners binnen de universiteit en daarbuiten, wil ik zeggen: Bedankt voor jullie deelname aan dit productieve proces. Door jullie expertise vertrouw ik er op dat dit strategisch plan met succes een gids zal zijn voor de bibliotheek in de komende jaren.

Anja Smit
Bibliothecaris

Inleiding

In dit strategisch plan schetst de bibliotheek de doelen voor de periode 2018-2020. Met deze doelen geeft de bibliotheek in deze planperiode vorm aan haar missie:

De bibliotheek is een betrouwbare partner voor onderzoekers, docenten en studenten op het terrein van wetenschappelijke informatievoorziening. Wij zetten onze deskundigheid in om de wetenschappelijke communicatiecyclus voortdurend te verbeteren. Wij inspireren tot ontmoeting en kennisuitwisseling. Onze dienstverlening organiseren wij in nauwe samenwerking met andere partijen binnen en buiten de Universiteit Utrecht, waarbij wij de grenzen tussen disciplines overstijgen

In het beleidsplan voor de jaren 2015-2017 schetst de bibliotheek een scenario dat beschrijft hoe de bibliotheek en haar dienstverlening eruitzien in 2030. Nu, ruim twee jaar later, bij het formuleren van concrete doelen voor de periode 2018-2020 is dit nog steeds het vergezicht dat richting geeft aan haar keuzes. In het scenario komt onderzoeker Barbara binnen in een bibliotheek waarin boeken niet meer als eerste opvallen als ze binnenloopt. Haar onderzoek doet ze in samenwerking met collega's met wie zij communiceert via een knowledge hub en de resultaten van haar onderzoek worden gedeeld met een breder publiek.

Er werd een scenario beschreven waarin resultaten van wetenschappelijk onderzoek (zoals onderzoeksdata en publicaties) volledig open gedeeld worden om onderzoekers, docenten en studenten optimaal te ondersteunen in hun internationale, interdisciplinaire en digitale workflow. Daarom werden de contouren geschetst van een bibliotheek die naast haar traditionele taken nadrukkelijk nieuwe diensten ontwikkelt. In hechte samenwerkingsverbanden met de Utrechtse universiteitsgemeenschap, met diensten binnen de Universiteit Utrecht en met (inter)nationale partners daarbuiten.

De bibliotheek kijkt in dit beleidsplan opnieuw naar de toekomst en formuleert doelen voor het jaar 2020. De basis daarvoor is vanzelfsprekend de strategie van de universiteit voor de komende 4 planperiode, maar zeker ook de laatste ontwikkelingen op het terrein van wetenschappelijke informatie. De conclusie is dat de visie van de bibliotheek uit 2015 niets aan actualiteit ingeboet heeft. Immers, de trend van het open delen van onderzoeksresultaten in een steeds digitalere wereld zet inderdaad door.

Open access publiceren is een standaard eis geworden van onderzoeksfinanciers als de Europese Commissie en NWO.

Het scenario 2030 zoals gepresenteerd in het strategisch plan 2015-2017:

Barbara loopt het grote zwarte gebouw binnen. De geur van soep komt haar tegemoet, haar maag rommelt. Ze loopt de brede trap op, en nog een, en gaat de grote lichte hal binnen. Bij de rode balie pakt ze een kom soep. Ze rekent af en zoekt een plekje tussen de kletsende studenten en collega's.

Ze kan zich nog de tijd herinneren dat dit de universiteitsbibliotheek was. Toen stonden er echte

boeken, in plaats van dat nep-boeken-behang dat ze nu hebben. Ze zucht en rolt haar tablet uit.

Eerst gaat ze naar de newsroom van de knowledge hub 'Music and Society'. Daar discussieert ze met haar collega Nishlyn over hun laatste publicatie: de koppeling van twee datasets van muziekopnamen met een geautomatiseerde analyse, waarmee ze een belangrijke

bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek op dit gebied. De subsidiënt wil dat ze er ook nog een post over schrijven op het community platform van de hub, zodat de donateurs van het crowdfunding platform weten waar het geld heen is gegaan, en vooral wat het opgeleverd heeft.

Regeerakkoord oktober 2017: “Open science en open access worden de norm in wetenschappelijk onderzoek”.

De afgelopen twee jaar is door de Vereniging van Universiteiten en het samenwerkingsverband van de Nederlandse universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek in de onderhandelingen met uitgevers ingezet op open access voor publicaties. In februari 2017 is het Nationaal Plan Open Science gelanceerd, waarin het uitgangspunt is dat voor alle kennisinstellingen en onderzoeksdomeinen open access publiceren en optimaal hergebruik van onderzoeksdata de norm is. En tenslotte is in het nieuwe regeerakkoord de volgende zinsnede opgenomen (Oktober 2017): “... ‘Open science’ en ‘open access’ worden de norm in wetenschappelijk onderzoek”.

Naast deze trend in de toegankelijkheid van informatie is de wereld in hoog tempo data driven aan het worden. Onderzoekers beginnen de urgentie te voelen onderzoeksdata goed op te slaan zodat zij ze kunnen delen met collega's én in kringen daarbuiten. Interoperabiliteit van data is snel belangrijker aan het worden: voor betekenisvolle uitwisseling van data tussen

onderzoekers maar ook zodat machines data kunnen lezen en koppelen om ons mensen in staat te stellen om te gaan met een exponentiële groei van informatie. Er ontstaat bovendien een vraag om duurzame modellen waarin de toegang tot dit soort wetenschappelijke informatie zo open mogelijk is geregeld.

De weerslag van deze trends vinden we duidelijk terug in het Strategisch Plan van de universiteit:

“De Universiteit Utrecht loopt binnen Europa voorop op het gebied van open science, vanuit de overtuiging dat wetenschappelijk onderzoek haar rol in het bijdragen aan oplossingen voor complexe problemen beter kan leveren als kennis zo veel en zo snel mogelijk gedeeld wordt.”

en

“De Universiteit Utrecht maakt de resultaten van haar onderzoek publiek toegankelijk om zo beter bij te dragen aan de verspreiding en toepassing van deze kennis overal ter wereld.”

Daarom volgt de bibliotheek de komende jaren de reeds ingezette koers van het verder verbreden van toegang tot wetenschappelijke informatie voor de gemeenschap van de Universiteit Utrecht, haar partners én het brede publiek. Was de bibliotheek in het verleden een lokale toegangspoort voor boeken en tijdschriften, in de toekomst is zij meer en meer een wereldwijd opererend platform. Waar kennis toegankelijk is voor mens en machine en waar kennis veilig gedeeld kan worden op basis waarvan nieuwe (data driven) kennis ontstaat.

De bibliotheek is een betrouwbare organisatie die samen met partners uit andere disciplines (her)gebruik van informatie faciliteert en stimuleert - door te helpen data te standaardiseren, metadateren, digitaliseren en door onderzoeksdata en onderwijsmaterialen vindbaar te maken.

Ook op het gebied van dienstverlening aan studenten en docenten gaat de bibliotheek in de geest van het scenario voor 2030 verder. De richting is die van een infrastructuur bestaande uit inclusieve fysieke en digitale plaatsen waar een leven lang leren steeds meer als sociale interactie plaatsvindt naast zelfstudie. Waar studenten elkaar vinden en waar zij ook docenten ontmoeten. Een plek waar docenten kennis met elkaar kunnen uitwisselen en onderwijsmaterialen kunnen delen. Kortgezegd vervolgt de bibliotheek haar weg op de koers die is ingeslagen. Gesterkt door de observatie dat veel ontwikkelingen in het academische speelveld in een stroomversnelling zijn gekomen, plaatst zij de bakens in de vorm van doelen wel een stuk verder vooruit in de gewenste richting.

Open science

De bibliotheek draagt bij aan de doelstelling van de Universiteit Utrecht op het terrein van open science: het verder versterken van de wetenschappelijke en maatschappelijke impact van onderzoek. De bibliotheek informeert, adviseert en levert diensten in alle stadia van de onderzoekscyclus ten behoeve van het optimaal delen en (her)gebruiken van wetenschappelijke resultaten. De bibliotheek is tevens een partner op het terrein van het ontwikkelen van, en het experimenteren met, nieuwe open waarderingssystemen voor wetenschappelijk onderzoek.

Tijdens de planperiode 2015-2017:

- Hebben we een rol in genomen als dé partner binnen de universiteit op het gebied van open access publiceren. De bibliotheek geeft advies, informatie en dienstverlening over alle aspecten van open access publiceren, waaronder innovatieve open access publicatie- en disseminatie-modellen.
- Hebben we, in samenwerking met de afdeling Information and Technology Services en andere universiteitspartners, Research Datamanagement Support geïmplementeerd. Research Datamanagement Support levert advies, informatie en dienstverlening over alle aspecten van Research Data Management en dienstverlening op het gebied van specialistische metadata-vraagstukken.
- Hebben we het auteursrechten-informatiepunt geïmplementeerd: een advies en informatieve dienst voor alle vragen op het gebied van auteursrechtenkwesties.

Strategische doelen en actielijnen, 2020

Doel

Als dé partner binnen de universiteit op het gebied van open access dragen we bij aan de ambitie van de universiteit om al haar onderzoeksoutput publiek vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar te maken.

Actielijn

- De bibliotheek neemt deel in bestaande en nieuwe initiatieven voor het open access beschikbaar maken van diverse vormen van onderzoeks- en onderwijsoutput.

Doel

De bibliotheek begeleidt het beschikbaar stellen en gebruik maken van onderzoeksdata. We zetten onze expertise in om onderzoeksdata optimaal vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar te maken.

Actielijn

- De bibliotheek investeert in het opzetten van Data Curation Services* en breidt hiertoe de inzet van datamanagers uit, die wetenschappers ondersteunen bij het optimaal vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar beschikbaar stellen van hun onderzoeksdata.

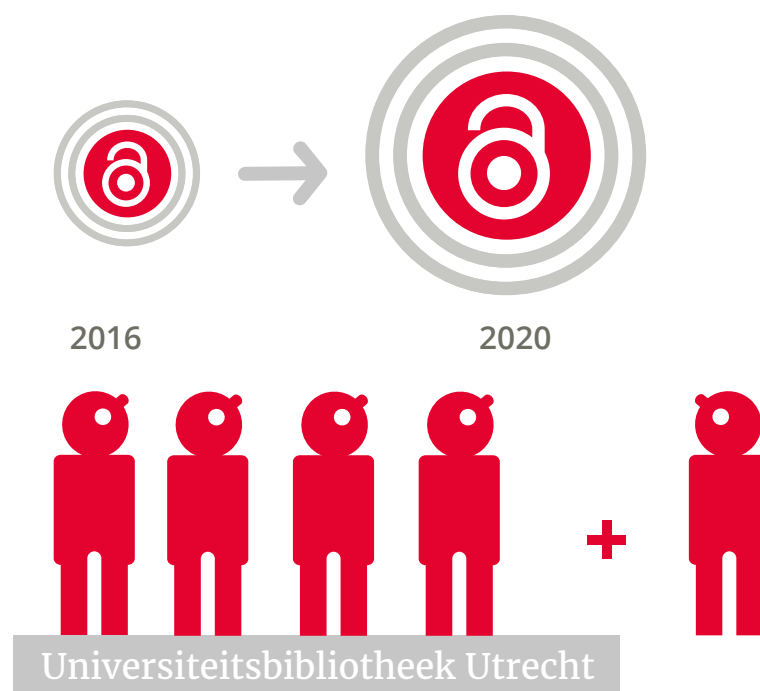
Doel

We leveren professionele ondersteuning bij het ontwikkelen van, experimenteren met en inzetten van nieuwe waarderingssystemen voor wetenschappelijk onderzoek. Waarderingssystemen waarbij diverse soorten onderzoeksoutput worden meegenomen en criteria als participatie, open delen en public engagement onderdeel vormen van de beoordeling.

Actielijn

- De bibliotheek ondersteunt de (door)ontwikkeling én implementatie van diensten rondom nieuwe waarderingssystemen.

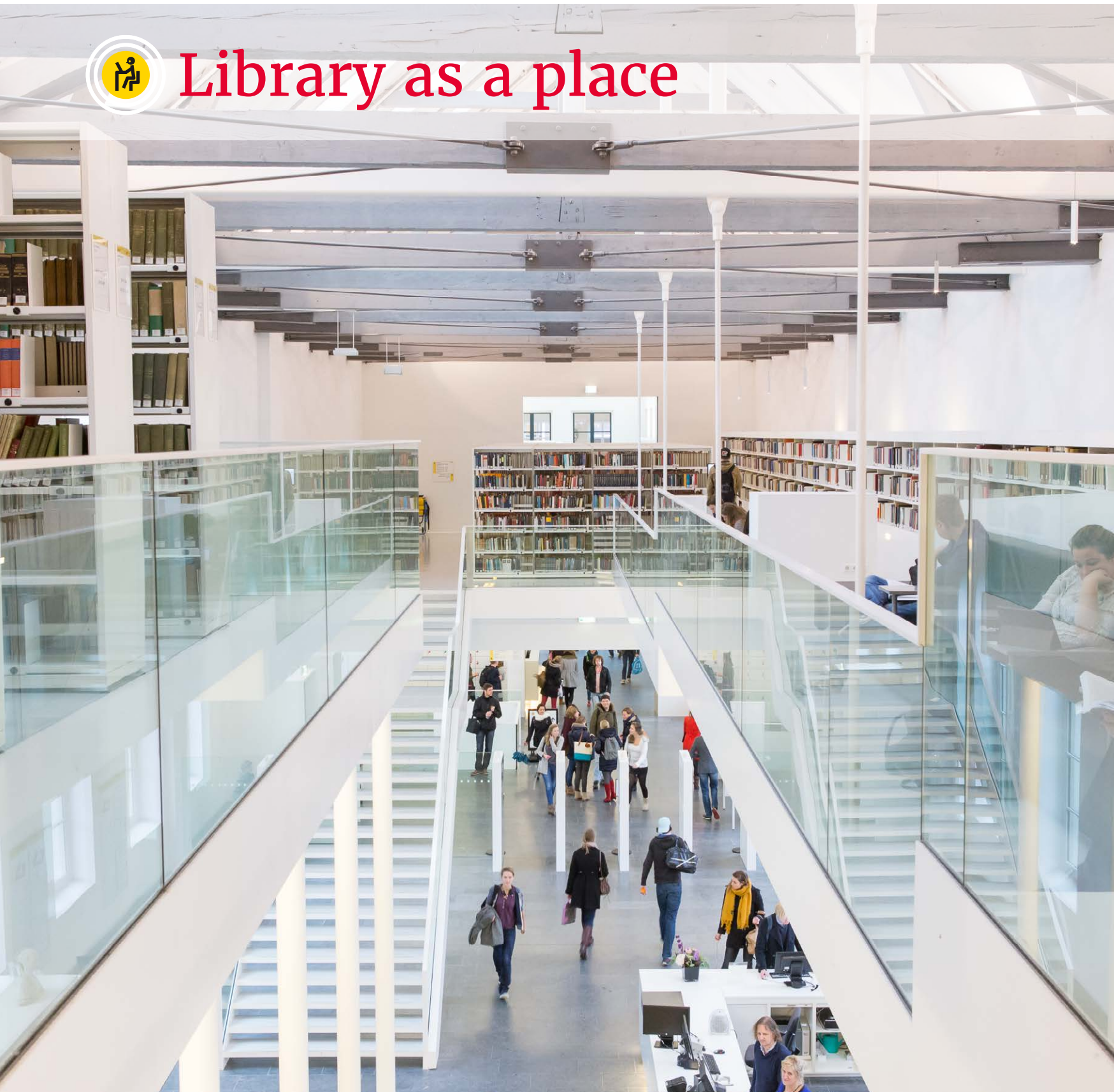
Om in de pas te blijven met de ontwikkelingen op het gebied van open science, zal de bibliotheek de capaciteit aan experts die werken op dit vlak vergroten tijdens de planperiode van dit strategisch plan.

* Het beheren, preservareren en verrijken van digitale onderzoeksdata gedurende haar gehele levenscyclus.

Library as a place

De bibliotheek is fysiek en virtueel een plek die inspireert tot concentratie, kennisdeling en ontmoeting voor de diverse en internationale universitaire gemeenschap in Utrecht. Anticiperen op de vraag van morgen is daarbij vanzelfsprekend.

Tijdens de planperiode 2015-2017:

- Hebben we het maximum aan studieplaatsen in de bibliotheek Uithof gerealiseerd dat mogelijk is zonder ingrijpende verbouwingen.
- Hebben we een visie ontwikkeld op de ontwikkeling van de fysieke collectie tot 2025.
- Samenwerking gerealiseerd met onderwijspartners op de campus (SkillsLab, Educate-it, Honours College, Centre for Academic Teaching, Life Long Learning).

SKILLSLAB**Utrecht
Centre
for Academic
Teaching****Educatie-it****Information
&
Technology
Services****Life Long
Learning****Universiteitsbibliotheek Utrecht**

Strategische doelen en actielijnen, 2020

Doel

We zijn goed voorbereid op de toekomst met een visie op de ontwikkeling van de bibliotheekruimten voor 2030.

Actielijn

- We organiseren het gesprek binnen de universiteit naar de mogelijke scenario's voor het gebruik en de functie van de bibliotheekgebouwen in de toekomst.

Doel

De bibliotheek biedt fysiek en virtueel een leer- en werkomgeving die flexibel inspeelt op de veranderende behoeften van gebruikers.

Actielijn

- De bibliotheek zet, in samenwerking met partners binnen de universiteit, nieuwe technologie in ten gunste van de optimalisatie van het gebruik van ruimtes, de verbetering van de navigatie binnen de gebouwen en ter stimulatie en ondersteuning van (virtueel) samenwerken.

De bibliotheeklocaties weerspiegelen de samenwerkingen tussen de bibliotheek en universiteitspartners. Een overzicht van enkele initiatieven binnen de universiteit die in de bibliotheekpanden te vinden zijn.

Collections

De bibliotheek bevordert duurzame toegang en (her)gebruik van wetenschappelijke informatie voor mens en machine. Wij maken collecties zo veel mogelijk digitaal zichtbaar, (her)bruikbaar en vindbaar in de moderne werkprocessen van onderzoek en onderwijs. Wij faciliteren tekst- en datamining.

Tijdens de planperiode 2015-2017:

- Hebben we de overstap gemaakt naar een internationale metadataomgeving voor publicaties.
- Hebben we alle 750 middeleeuwse handschriften gedigitaliseerd en in 2 landelijke projecten nog eens 50.000 documenten gedigitaliseerd.
- Hebben we het academisch erfgoed van de Universiteit Utrecht (wereldwijd) zichtbaar gemaakt: het Utrechts Psalter is in 2015 in Unesco's Memory of the World Register geplaatst en samen met het Museum Catharijne Convent is in 2016 de succesvolle tentoonstelling Heilig Schrift georganiseerd.
- Hebben we samen met onderzoekers in de onderzoeksprojecten 'The European Dimensions of Popular Print Culture (EDPOP)' en 'Early readers of Erasmus' gewerkt aan experimenten met linked open data en tekst- en datamining.

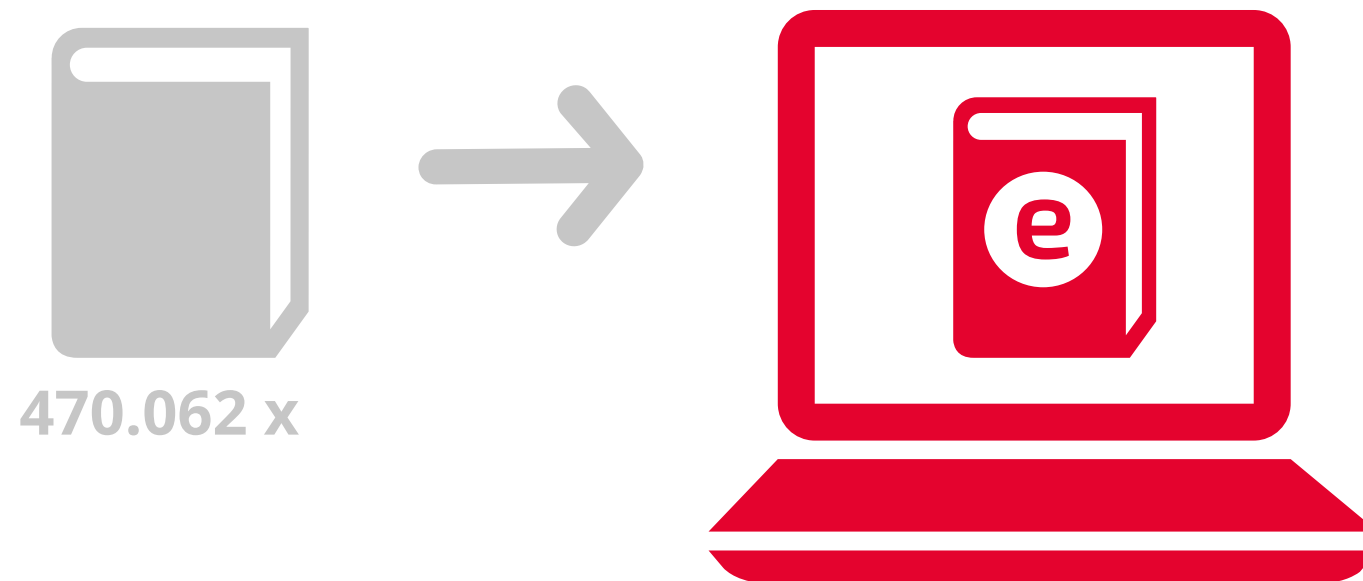
Strategische doelen en actielijnen, 2020

Doel

De bibliotheek zorgt ervoor dat gebruikers zo veel mogelijk voor wetenschap relevante bronnen digitaal kunnen (her)gebruiken.

Actielijn

- De bibliotheek zorgt ervoor dat digitale content en metadata zoveel mogelijk zonder gebruiksbependingen beschikbaar is. We werken hierbij zoveel mogelijk samen met partners binnen en buiten de universiteit.

In 2016 heeft de bibliotheek 470.062 fysieke items uit haar collectie gedigitaliseerd. Door items te digitaliseren, en ze online beschikbaar te maken, vergroten we de toegankelijkheid van onze fysieke collectie. Digitalisering is ook de eerste stap om werken beschikbaar te maken voor nieuwe onderzoekstechnieken zoals tekstmining.

Learning

De bibliotheek is binnen de universiteit het vertrouwde instituut voor information literacy skills: de vaardigheden op het gebied van het zoeken, vinden, beoordelen en delen van wetenschappelijke kennis. Dit zijn vaardigheden die cruciaal zijn in een wereld die gekenmerkt wordt door een groeiende information overload. Met onze kennis over hoe informatie zich gedraagt spelen we ook een actieve rol in de ondersteuning bij vernieuwingen in het onderwijs, zoals blended learning, social learning en open onderwijs. We nemen deel in universiteitsbrede initiatieven op dit terrein. En we organiseren, in nauwe samenwerking met inhoudelijke partners, activiteiten gericht op kennisdeling en samenwerking op het vlak van open onderwijs.

Tijdens de planperiode 2015-2017:

- Hebben we door onderzoek onder docenten en studenten up-to-date inzichten verzameld in de behoeften en wensen en deze vertaald in een aantrekkelijker aanbod aan trainingen.
- Hebben we ervaring opgedaan met e-modules informatievaardigheden.
- Hebben we een repositorydienst ontwikkeld voor opslag en delen van onderwijsmaterialen van docenten binnen Educate-it in samenwerking met Information and Technology Services van de universiteit.
- Hebben we voorbereidingen getroffen voor bewustwording bij docenten rondom het delen van onderwijsmaterialen.

Al de door de bibliotheek aangeboden trainingen zullen 24/7 online beschikbaar zijn.

Strategische doelen en actielijnen, 2020

Doel

We differentiëren onze dienstverlening op het terrein van information literacy en integreren deze diensten optimaal in het aanbod van academic skills binnen de universiteit.

Actielijnen

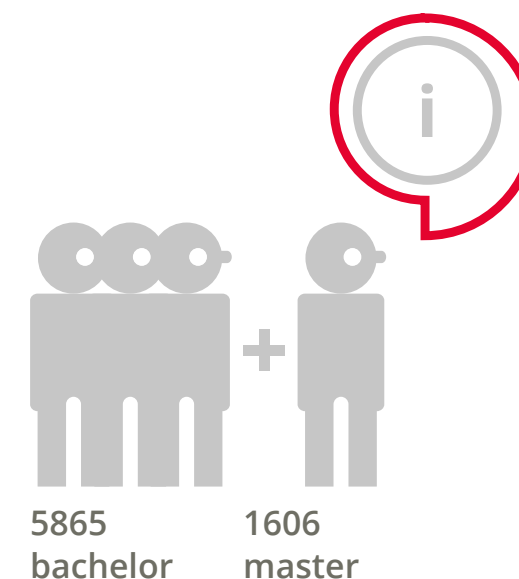
- Basistrainingen zijn 24/7 online beschikbaar en worden zoveel mogelijk aangeboden in samenwerking met onderwijspartners binnen de universiteit. Verdieping op het gebied van information literacy wordt aangeboden als maatwerk.
- We maken optimaal gebruik van de mogelijkheden binnen Educate-it om onze cursussen te verbeteren, bijvoorbeeld door de toepassing van blended learning in onze trainingen.

Doel

De bibliotheek zet haar traditionele vaardigheden van ontsluiting en metadatering actief in bij de ondersteuning van het digitaal en open beschikbaar maken van het Utrechtse onderwijsmateriaal.

Actielijn

- Samen met Educate-it en Information and Technology Services werken we aan de doorontwikkeling van de repository voor open onderwijsmateriaal van docenten en spelen we een actieve rol bij het bevorderen van het gebruik hiervan.

Aantal deelnemers aan information literacy skills trainingen in 2016, verdeeld naar bachelor- en masterstudenten.

Community

Om haar rol binnen de universiteit optimaal te (blijven) vervullen is het dienstenportfolio van de bibliotheek in ontwikkeling. Waar de bibliotheek in honderden jaren is gevormd rondom de waarden stabiliteit en gedegenheid vraagt het inspelen op het veranderende informatielandschap nu om wendbaarheid en actiesnelheid. De bibliotheek werkt daarom aan een omslag in cultuur en aan een medewerkersbestand met competenties die de benodigde transitie mogelijk maken. Tegelijkertijd wil de bibliotheek ervoor zorgen dat de originele waarden geborgd blijven.

Tijdens de planperiode 2015-2017:

- Hebben we bibliotheekbrede toekomstgerichte competenties gedefinieerd die gebruikt worden voor zaken als personeelsschouw, beoordeling en ontwikkeling en werving.
- Hebben we voor een aantal taakgroepen het functiegebouw aangepast aan de veranderende taken.
- Hebben we een verandertraject doorlopen met als voornaamste doel de organisatie meer flexibel en dus veranderingsbekwaam te maken.
- Hebben we een nieuwe organisatiestructuur doorgevoerd die haar beter in staat moet stellen om adequaat in te spelen op nieuwe taken.

Strategische doelen en actielijnen, 2020

Doel

De bibliotheek kenmerkt zich door een organisatiecultuur waarin vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal staan. Medewerkers ervaren de ruimte én de verantwoordelijkheid om -over de grenzen van afdelingen heen- samen doelstellingen te realiseren.

Actielijnen

- Samen bouwen aan een cultuur van vertrouwen en verantwoordelijkheden.
- Werken aan effectievere interne communicatie en kennisdeling.

Doel

Medewerkers van de bibliotheek zijn wendbaar en in staat om zelf in te spelen op veranderingen. De medewerker herkent zelf kansen voor zijn of haar loopbaan en draagt verantwoordelijkheid voor de eigen persoonlijke ontwikkeling.

Actielijnen

- Meer aandacht creëren voor de mogelijkheden op het gebied van duurzame inzetbaarheid.
- Investeren in talentontwikkeling.
- Aansluiten bij universiteitsbrede ontwikkelingen op het gebied van diversiteit en internationalisering.

Doel

Leidinggevenden binnen de bibliotheek zijn toegerust om de organisatie aan te laten sluiten op de veranderende wereld. Optimaal samenwerken, focus op resultaten en heldere verantwoordelijkheden staan centraal. De leidinggevende vervult een voorbeeldrol bij de omarming van nieuwe mogelijkheden en ontwikkelingen.

Actielijnen

- Het leiderschapstraject van de bibliotheek doorontwikkelen.
- Opstellen van een strategische personeelsplanning.

De bibliotheekmedewerker:

Neemt de verantwoordelijkheid voor haar werk

Heeft de netwerkvaardigheden om samen te werken

Begrijpt dat professionele ontwikkeling cruciaal is om inzetbaar te blijven

De leidinggevende in de bibliotheek:

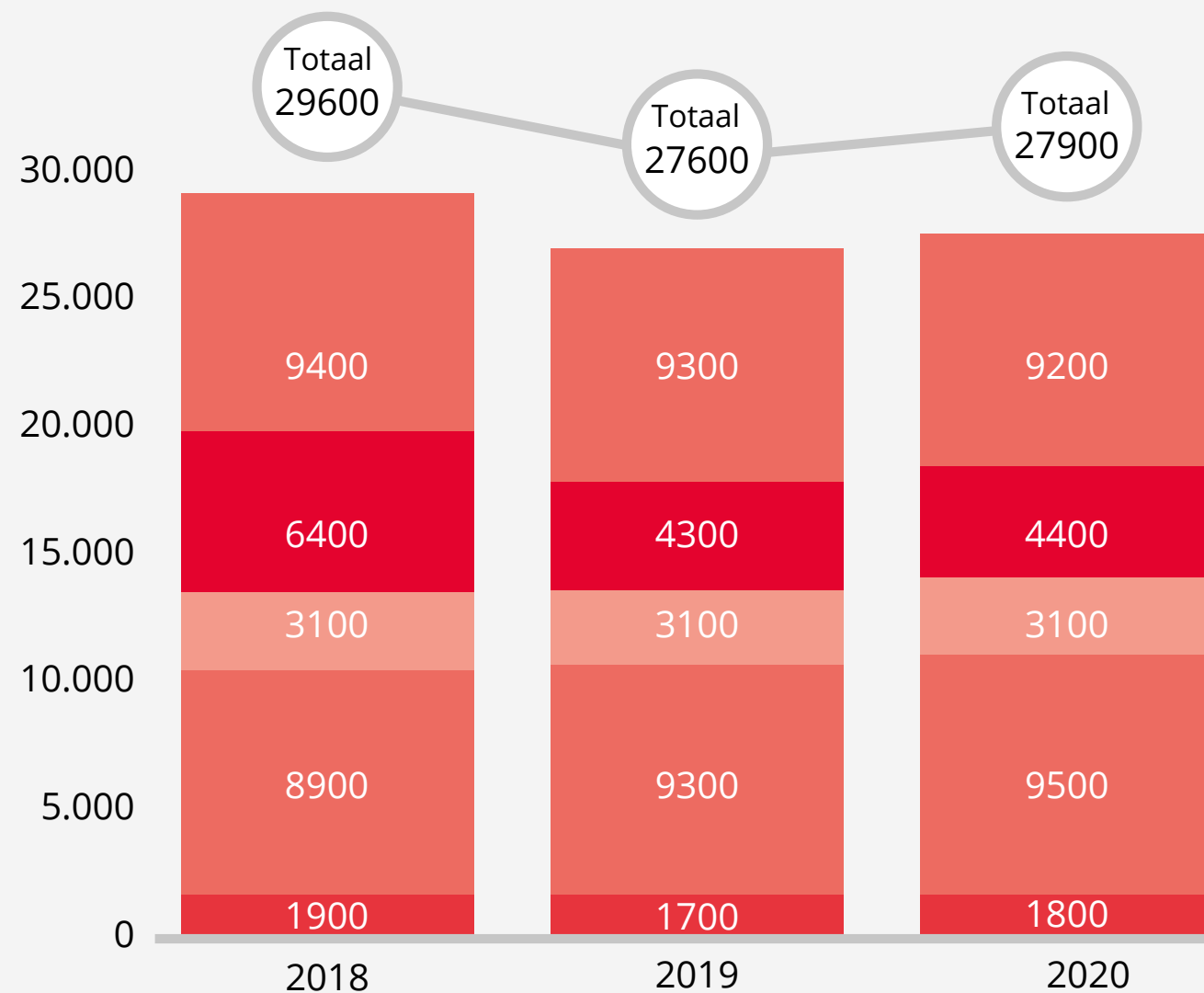
Neemt verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van haar afdeling

Werkt samen over de grenzen van afdelingen heen

Ondersteunt de bibliotheekmedewerker in haar professionele ontwikkeling

Budget

Universiteitsbibliotheek Utrecht

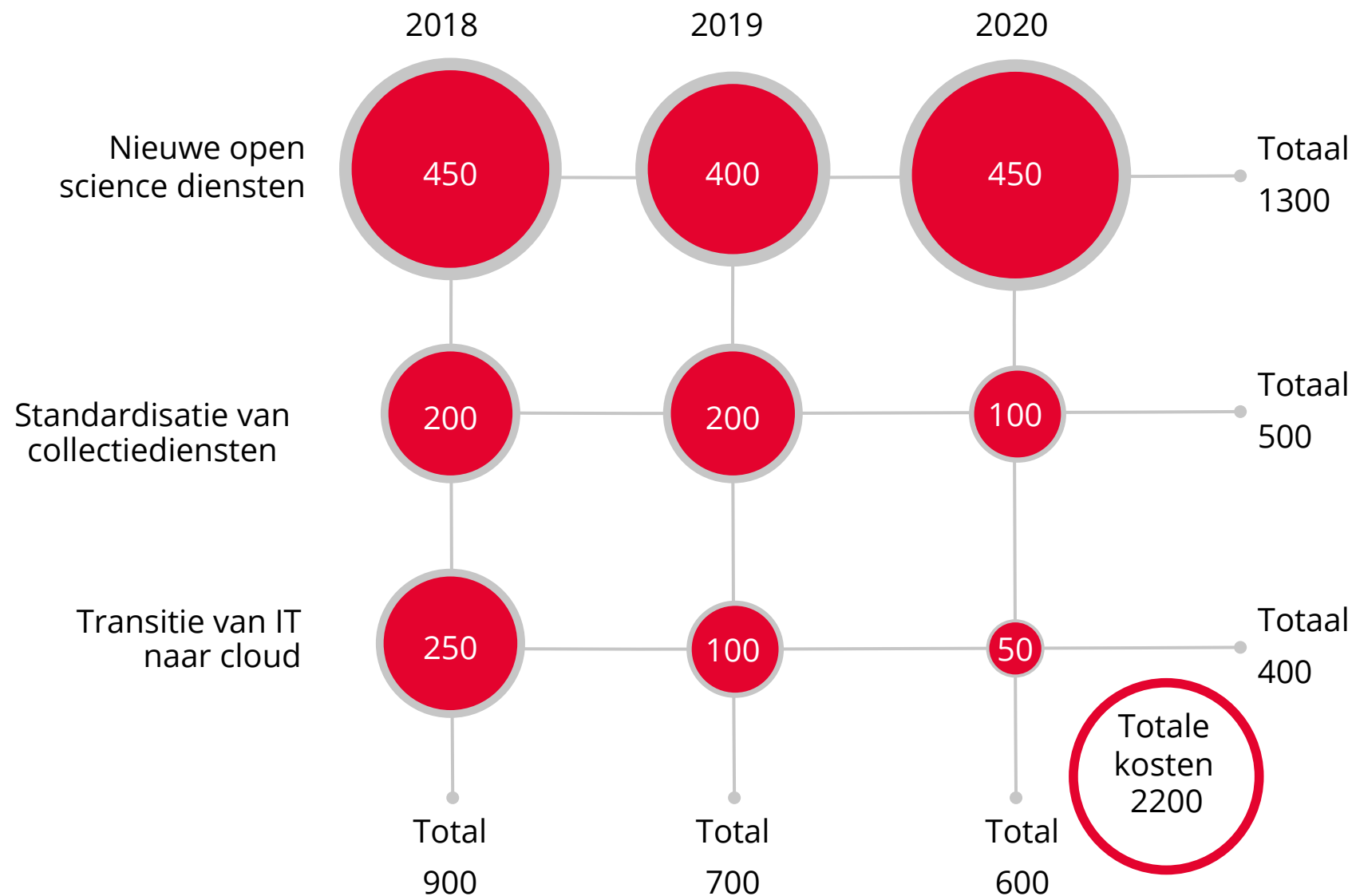
Gedurende planperiode zullen de kosten van de bibliotheek als volgt ontwikkelen:

Ontwikkeling van kostenposten universiteitsbibliotheek in K€

- Personeel
- Gebouwen
- Faciliteiten
- Acquisitie
- Materialen

De verwachte stijging van acquisitiekosten is 3,5% per jaar. De huisvestingskosten dalen in 2019 wegens lagere afschrijvingslasten voor de Universiteitsbibliotheek Uithof. Het aantal FTE's zal dalen van 142 in 2018 tot 137 in 2019 en 2020.

Tijdelijke extra investeringen

Ontwikkeling van open science kosten in K€

De komende jaren maakt de universiteitsbibliotheek weer een grote stap in de ontwikkeling en ondersteuning van open science. Ze creëert capaciteit voor deze werkzaamheden door verdere standaardisatie en efficiëntere organisatie van haar traditionele taken op het gebied van Collectiediensten en door niet primaire taken - zoals het beheer van IT systemen- uit te besteden. Het budget is inclusief extra financiële investeringen tot en met 2020.

Colofon

Tekst

Universiteitsbibliotheek Utrecht

Fotografie

Ivar Pel, Ed van Rijswijk, Maria Salaru, Bert Spiertz

Ontwerp

Taluut

www.uu.nl/bibliotheek

© Universiteit Utrecht, 2018

Bright minds, **better future**

